

TÁC ĐỘNG CỦA SỰ BIẾN ĐỔI THANG GIÁ TRỊ XÃ HỘI ĐẾN PHÁT TRIỂN NHÂN CÁCH NGƯỜI QUÂN NHÂN TRONG QUÂN ĐỘI HIỆN NAY

VŨ QUỐC NAM^(*)

Phát triển nhân cách người quân nhân là một quá trình xã hội, phụ thuộc vào nhiều yếu tố như công tác giáo dục, bồi dưỡng; tự giáo dục, tự rèn luyện trong hoạt động thực tiễn; ảnh hưởng từ môi trường, v.v... Trong đó, sự biến đổi thang giá trị xã hội đang diễn ra rất mạnh mẽ, tác động cả tích cực và tiêu cực đến quá trình phát triển nhân cách người quân nhân. Bài viết phân tích đặc điểm tình hình và sự biến đổi thang giá trị xã hội cũng như sự ảnh hưởng của nó tới nhiệm vụ của quân đội; trên cơ sở đó đưa ra một số yêu cầu cơ bản nhằm giữ vững định hướng phát triển nhân cách người quân nhân trong quân đội hiện nay.

1. Sự biến đổi thang giá trị xã hội là một tất yếu, khách quan

Theo GS. TS. Hồ Sĩ Quý, bất cứ hiện tượng nào cũng có thể xem xét về mặt giá trị, hay buộc phải nằm trong những thang bậc nhất định của các bảng giá trị. Thậm chí, vô giá trị cũng là một thứ giá trị - một thứ giá trị nằm ở những thang bậc thấp nhất của sự đánh giá trong một hệ giá trị (Hồ Sĩ Quý, 2006). Tuy nhiên, hệ giá trị không phải là yếu tố bất biến, cố hữu, mà nó mang tính lịch sử, chịu sự chế định bởi lịch sử. Trong một hệ giá trị, các giá trị thường được sắp xếp theo một trật tự ưu tiên nhất định mà trật tự này được thẩm định, đánh giá một cách khách quan trong quá trình lao động và tham gia các hoạt động thực tiễn khác của con

người. Khi những giá trị cá biệt vượt khỏi phạm vi nhu cầu, lợi ích của mỗi cá nhân, trở thành cái có tác dụng, có ý nghĩa đối với cả cộng đồng xã hội, được xã hội hoá một cách rộng rãi thì trở thành giá trị xã hội.

Giá trị xã hội là một hiện tượng xã hội đặc thù, là biểu hiện của các quan hệ xã hội và của mặt tiêu chuẩn đánh giá trong ý thức xã hội, phản ánh tính chất thế giới quan của ý thức đó; giá trị xã hội giữ vai trò chuẩn mực có tác dụng định hướng, điều tiết, thẩm định đối với mọi hành vi của con người. Mỗi quốc gia dân tộc, trong mỗi giai đoạn lịch sử đều có những giá trị xã hội định hướng sự phát triển của xã hội theo những mục

^(*) NCS., Học viện Chính trị - Bộ Quốc phòng.

tiêu nhất định. Những giá trị đó được thể chế hóa thành pháp luật, thành các quy phạm đạo đức, văn hóa, v.v... Mặt khác, giá trị luôn gắn liền với nhu cầu của chủ thể, khi một giá trị xã hội nào đó không còn đáp ứng được nhu cầu và lợi ích của chủ thể nữa, nó sẽ được thay thế bằng một quan niệm mới phù hợp hơn, tương thích hơn với đời sống thực tế. Như vậy, *sự biến đổi thang giá trị xã hội là một quy luật tất yếu, khách quan bắt nguồn từ sự thay đổi không ngừng của thực tiễn xã hội, biểu hiện qua việc thay thế giá trị xã hội đã lạc hậu bằng giá trị xã hội mới phù hợp với nhu cầu và lợi ích của chủ thể để trở thành chuẩn mực xã hội, định hướng, điều tiết, thẩm định mọi hành vi của con người.*

Quá trình biến đổi thang giá trị xã hội thường diễn ra theo hai phương thức: biến đổi tiệm tiến và biến đổi đột biến. Sự biến đổi thang giá trị xã hội ở nước ta từ sau Cách mạng tháng Tám năm 1945, nhất là từ sau năm 1954 khi miền Bắc quá độ đi lên chủ nghĩa xã hội, đã diễn ra theo con đường đột biến. Nhưng từ khi đổi mới (năm 1986) đến nay, nước ta thực hiện nền kinh tế thị trường và mở cửa, hợp tác, hội nhập với tất cả các nước; cùng với sự tác động mạnh mẽ của toàn cầu hóa và kinh tế tri thức, ở Việt Nam đang diễn ra sự giao thoa, bổ sung và thậm chí cả sự xung đột giữa các hệ giá trị, đồng thời cũng xuất hiện một số giá trị mới cần nghiên cứu, đánh giá tác động cả tích cực và tiêu cực tới đời sống xã hội, nhất là trong lớp trẻ. Sự biến đổi thang giá trị xã hội ở nước ta hiện nay nổi lên mấy vấn đề cơ bản sau:

Một là, chủ thể của giá trị đang có bước chuyển biến mạnh mẽ từ tập thể

sang cá nhân. Trước kia, chủ thể của giá trị xã hội thường nhấn mạnh vai trò của tập thể, đề cao lợi ích tập thể, kỳ thị lợi ích cá nhân. Ngày nay, trong cơ chế thị trường, con người trở nên năng động, sáng tạo hơn, biết tự phấn đấu bằng bàn tay và khối óc của mình, thể hiện bản lĩnh, năng lực của bản thân, nhờ đó đạt được hiệu quả cao hơn, ngày càng khẳng định vai trò cá nhân trong quan hệ xã hội. Tuy nhiên, mặt trái của nó là dễ nảy sinh chủ nghĩa cá nhân cực đoan, vị kỷ, lấy cái “tôi” làm trung tâm, coi thường tập thể, coi lợi ích cá nhân là tất cả, chà đạp lên lợi ích tập thể, xã hội.

Hai là, quan điểm lấy hiệu quả thực tế làm mục tiêu của giá trị, tích cực truy tìm hiệu quả, coi hiệu quả và sự thành đạt là thước đo chính xác nhất về giá trị của mỗi hành động cũng như mỗi con người. Tuy nhiên, quan điểm này cũng dễ dẫn tới trạng thái vô cảm trong xã hội, theo kiểu “không quan trọng mèo trắng mèo đen, miễn bắt được chuột”, sẵn sàng đạt kết quả bằng mọi giá, dẫn tới chủ nghĩa thực dụng, quá chú trọng vào mục tiêu vật chất.

Ba là, đa dạng hóa sự lựa chọn giá trị, con người có thể tìm ra nhiều hướng tiếp cận giá trị trong cuộc sống qua bất cứ ngành nghề gì miễn là làm tốt, đạt hiệu quả cao, có lợi cho mình và có ích cho xã hội. Đây là một quan niệm tiến bộ, tích cực, mở ra chân trời rộng lớn cho mọi người tìm kiếm và khẳng định giá trị bản thân. Tuy nhiên, hiện nay, cơ chế xã hội, hệ thống pháp luật, chế độ phân phối chưa tạo điều kiện để quan niệm này trở thành hiện thực phổ biến.

Bốn là, tương đối hóa tiêu chuẩn giá trị: chuyển sang kinh tế thị trường, hợp

tác làm ăn với nước ngoài ngày càng được mở rộng, đời sống kinh tế - xã hội nay đã trở nên đa dạng, phong phú hơn rất nhiều so với trước đây, do đó cái nhìn về nhân cách, về giá trị con người cũng trở nên cởi mở, bình đẳng hơn; ai có năng lực gì đều có thể tìm được chỗ đứng thích hợp cho mình. Nhưng cùng với đó thì những vấn đề về lý tưởng, đạo đức, niềm tin,... cũng mất dần đi tác dụng điều chỉnh của nó trong xã hội.

Hiện nay ở nước ta, quá trình biến đổi tiệm tiến về giá trị xã hội đang diễn ra, xuất hiện một số quan niệm mới và dần được khẳng định, nhưng đồng thời cũng phát sinh mặt trái của nó. Ở thời điểm “quá độ” này, một số giá trị truyền thống đang mất dần vị trí, trong khi hệ thống quan niệm mới về giá trị chưa hình thành đồng bộ, là nguyên nhân gây nên hiện tượng mất thăng bằng và rối loạn về giá trị. Nghị quyết XI của Đảng chỉ rõ: “Môi trường văn hóa bị xâm hại, lai căng thiếu lành mạnh, trái với thuần phong mỹ tục, các tệ nạn xã hội, tội phạm và dịch vụ độc hại làm suy đồi đạo đức, nhất là trong thanh, thiếu niên, rất đáng lo ngại” (Văn kiện Đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ XI, 2011, tr.169). Do vậy, ngày nay, trước sự xuất hiện của một vài giá trị mới nào đó, chúng ta không chỉ dừng lại ở miêu tả, liệt kê, lý giải ảnh hưởng của nó, mà còn cần phải đi sâu tìm hiểu nguồn gốc kinh tế - xã hội đã sản sinh ra các giá trị đó. Qua đó dự báo được xu thế vận động, biến đổi, phát triển của giá trị và tìm ra phương thức tác động, định hướng giá trị phù hợp để làm cho các giá trị mới tiến bộ được lan tỏa và ngược lại, những giá trị mới tiêu cực bị thu hẹp phạm vi ảnh hưởng của nó trong xã hội.

2. Phát triển nhân cách người quân nhân trong quân đội

Từ cách mạng, qua cách mạng và nhờ cách mạng, một lớp người mới đã được sản sinh với những đặc trưng nhân cách tiêu biểu của giá trị Việt Nam. Lớp người đó được nhân dân triu mến, thân thương gọi là “Bộ đội Cụ Hồ”. “Bộ đội Cụ Hồ” là một giá trị văn hóa - chính trị - đạo đức đặc sắc của quân đội cũng như của dân tộc Việt Nam.

Nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” - người quân nhân, là sản phẩm khách quan của một thời kỳ lịch sử hào hùng của cách mạng Việt Nam, được nuôi dưỡng, tôi luyện qua bao thử thách, hy sinh trong các cuộc kháng chiến giành độc lập dân tộc và thống nhất nước nhà. Nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” là kết tinh của phẩm chất và năng lực người quân nhân cách mạng, phản ánh bản chất và truyền thống của Quân đội nhân dân Việt Nam, tư tưởng và phẩm chất Hồ Chí Minh, được hình thành và phát triển trong quá trình xây dựng, chiến đấu và trưởng thành của quân đội, có ý nghĩa to lớn trong phát triển nhân cách quân nhân, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong các thời kỳ cách mạng. Đặc trưng nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” thể hiện tập trung trong lời khái quát của Chủ tịch Hồ Chí Minh nhân dịp kỷ niệm 20 năm thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam: “Quân đội ta trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng. Cán bộ và chiến sĩ thương yêu nhau như ruột thịt, chia ngọt xẻ bùi. Quân và dân như cá với nước, đoàn kết một lòng, học hỏi giúp đỡ

lẫn nhau. Quân đội ta có tinh thần yêu nước chân chính lại có tinh thần quốc tế vô sản cao cả...” (Hồ Chí Minh Toàn tập, 2000, Tập 11, tr.350).

Quân đội nhân dân Việt Nam do Chủ tịch Hồ Chí Minh và Đảng ta tổ chức, giáo dục và rèn luyện. Sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam là nhân tố quyết định sự trưởng thành và chiến thắng của quân đội, vì vậy vấn đề tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc và nhân dân là phẩm chất quan trọng hàng đầu của “Bộ đội Cụ Hồ”. Quân đội ta là quân đội kiểu mới, mang bản chất giai cấp công nhân, tính nhân dân và tính dân tộc sâu sắc, đặt dưới sự lãnh đạo tuyệt đối, trực tiếp về mọi mặt của Đảng Cộng sản Việt Nam. Bản chất giai cấp của Đảng quy định bản chất giai cấp của quân đội; mục tiêu, lý tưởng của Đảng quy định mục tiêu, lý tưởng chiến đấu của quân đội. Do đó, trung với Đảng là phấn đấu, hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì hạnh phúc của nhân dân.

Quân đội ta từ nhân dân mà ra, vì nhân dân mà chiến đấu, một quân đội của dân, do dân và vì dân. Phẩm chất hiếu với dân của “Bộ đội Cụ Hồ” không chỉ do quân đội được sinh ra và lớn lên trong lòng nhân dân, mà còn được quy định bởi sự thống nhất về mục tiêu, lý tưởng của nhân dân và quân đội. Phẩm chất cao đẹp này nói lên tính chất nhân dân của quân đội cách mạng, khác hẳn về chất so với quân đội làm công cụ cho giai cấp bóc lột, quân đội đánh thuê của chủ nghĩa đế quốc đứng ngoài, thậm chí đối lập với nhân dân. Chỉ có quân đội cách mạng mới có thể có đầy đủ nguồn sức mạnh từ nhân dân, nguồn sức mạnh vô tận, không bao giờ cạn kiệt, bảo đảm sự trưởng thành và chiến thắng của

quân đội ta, thể hiện ưu thế hơn hẳn so với quân đội của chủ nghĩa đế quốc. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “Trong công cuộc xây dựng và phát triển quân đội, chúng ta phải ra sức đẩy mạnh việc xây dựng và củng cố công tác chính trị và quân sự trong bộ đội ta. Phải nâng cao giác ngộ chính trị, nâng cao chiến thuật và kỹ thuật, nâng cao kỷ luật tự giác của bộ đội ta. Phải làm cho quân đội ta thành một quân đội chân chính của nhân dân” (Hồ Chí Minh Toàn tập, 2000, Tập 6, tr.171).

“Bộ đội Cụ Hồ” có truyền thống đoàn kết nội bộ chặt chẽ trên tình yêu thương đồng chí, đồng đội; có kiến thức về văn hóa - xã hội, khoa học và nghệ thuật quân sự. Luôn chấp hành nghiêm chính sách, pháp luật và kỷ luật quân đội. Thủy chung với bạn bè quốc tế; mưu trí, dũng cảm trong đấu tranh; chủ động sáng tạo, nhạy bén, linh hoạt trong công tác; khắc phục khó khăn, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Đây là những phẩm chất cơ bản của “Bộ đội Cụ Hồ” phản ánh bản chất của giai cấp công nhân và tinh thần quốc tế cao cả của quân đội ta, cũng như truyền thống đạo lý tốt đẹp của dân tộc Việt Nam; sự thông minh, dũng cảm, sáng tạo, bản lĩnh chiến đấu, công tác; ý chí quyết chiến, quyết thắng vượt qua mọi thử thách hy sinh. Đó là sự kết hợp chặt chẽ, nhuần nhuyễn giữa ý chí chiến đấu, nghệ thuật chiến đấu với trình độ và khả năng chiến đấu của “Bộ đội Cụ Hồ”.

Phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội là quá trình tương tác hợp quy luật giữa chủ thể giáo dục và quân nhân thông qua giáo dục, tự giáo dục trong sự tác động, ảnh hưởng cả tích cực và tiêu cực của giá trị xã hội

và thực tiễn hoạt động quân sự, nhằm tạo ra sự chuyển hóa về chất trong nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” của quân nhân, đảm bảo cho họ có đủ phẩm chất và năng lực hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ trong tình hình mới. Đây vừa là quá trình bảo vệ, kế thừa và gìn giữ những giá trị cao đẹp của nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” đã được định hình trong lịch sử, vừa là quá trình bổ sung những nội dung mới, làm cho nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” được tỏa sáng, tác động tích cực đến sự nghiệp xây dựng quân đội và đời sống tinh thần xã hội.

Quá trình phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội được thực hiện trên cơ sở định hướng đúng đắn, khoa học của chủ nghĩa Marx - Lenin, tư tưởng Hồ Chí Minh và là kết quả tất yếu của sự lãnh đạo của Đảng đối với quân đội. Trong hoàn cảnh phức tạp về chính trị - xã hội của đất nước và thế giới hiện nay, phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội thực chất là phát huy nhân tố con người trong việc nâng cao sức mạnh chiến đấu của quân đội. Nó có ý nghĩa chính trị - xã hội to lớn, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng quân đội trong giai đoạn cách mạng hiện nay và lâu dài sau này.

Phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội được tiến hành trên cơ sở nhận thức đúng đắn những vấn đề mang tính quy luật của quá trình hình thành, phát triển nhân cách quân nhân trong quân đội. Đó không đơn thuần là hoạt động chính trị - quân sự, hoạt động giáo dục chính trị tư tưởng mà còn là hoạt động văn hóa mang ý nghĩa nhân văn và xã hội sâu sắc, hướng tới giá trị chân - thiện - mỹ của con người. Sự chủ động, tích cực của các chủ thể, mà trực

tiếp là sự học tập, rèn luyện, phấn đấu của quân nhân trong quân đội là yếu tố trực tiếp quyết định đến chất lượng, hiệu quả phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội hiện nay.

3. Tác động của sự biến đổi thang giá trị xã hội đến phát triển nhân cách người quân nhân trong quân đội hiện nay

Tác động của sự biến đổi thang giá trị xã hội đến phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội là sự ảnh hưởng khách quan cả tích cực và tiêu cực từ sự biến đổi thang giá trị xã hội đang diễn ra, tạo nên những thuận lợi và khó khăn mới trong quá trình phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội hiện nay. Sự biến đổi thang giá trị xã hội tồn tại như một hệ thống phức hợp được cấu thành bởi nhiều yếu tố tác động biện chứng lẫn nhau và cùng tác động tới quá trình phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội. Trong *“Hệ tư tưởng Đức”*, K. Marx đã chỉ rõ: “Những cá nhân nhất định, hoạt động sản xuất theo một phương thức nhất định, đều nằm trong những mối quan hệ xã hội và chính trị nhất định... họ hành động trong những giới hạn, tiền đề và điều kiện vật chất nhất định, không phụ thuộc vào ý chí của họ” (C. Mác và Ph. Ăngghen Toàn tập, 1995, tr.36). Như vậy, xã hội bao giờ cũng là sản phẩm tương tác giữa con người với con người và khi được hình thành, nó tạo thành hoàn cảnh khách quan tác động đến sự phát triển nhân cách con người trong chừng mực và mức độ con người cải tạo hoàn cảnh.

Tác động của sự biến đổi thang giá trị xã hội đến quá trình phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội theo

hai khuynh hướng, tích cực và tiêu cực, ở phạm vi khác nhau (toàn bộ hoặc cục bộ) tùy thuộc vào những điều kiện cụ thể. Sự biến đổi thang giá trị xã hội ở nước ta hiện nay đang chứa đựng những yếu tố tích cực rất cơ bản, là cơ sở hình thành hệ giá trị xã hội mới có tác dụng định hướng và tạo điều kiện cho phát triển nhân cách con người Việt Nam nói chung, phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội nói riêng. Đó là sự biến đổi cơ chế quản lý kinh tế từ tập trung quan liêu bao cấp sang nền kinh tế thị trường định hướng XHCN; những thành tựu về mọi mặt trong công cuộc đổi mới đất nước; vấn đề dân chủ hoá trong đời sống xã hội; sự khẳng định con đường đi lên CNXH của nước ta và những thành quả bước đầu của sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước; chính sách mở cửa, giao lưu hợp tác quốc tế; những truyền thống văn hoá tốt đẹp của dân tộc và quân đội vẫn được khẳng định, kế thừa và phát huy; sự nghiệp xây dựng Quân đội nhân dân Việt Nam cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại đã đi vào chiều sâu, với những kết quả hết sức quan trọng. Những yếu tố tích cực này cần được khai thác và sử dụng một cách tổng hợp và đồng bộ vào quá trình phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội.

Tuy nhiên, sự biến đổi thang giá trị xã hội ở nước ta hiện nay cũng ẩn chứa những nguy cơ tiềm tàng, những phản giá trị tác động tiêu cực trên nhiều phương diện đến phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội, nhất là với những quân nhân trẻ, với họ, việc phân định rõ đúng - sai, thiện - ác, giá trị và phản giá trị, văn hoá và phản văn hoá... không dễ gì được hoàn thiện một

sớm một chiều. Hơn nữa, những quân nhân trẻ hiện nay có xu hướng ưa tìm kiếm cái mới lạ, dễ dẫn đến tiếp nhận một cách xô bồ lối sống phương Tây, coi nhẹ hoặc phủ nhận những giá trị văn hóa truyền thống của dân tộc. Vì vậy, bên cạnh việc khai thác và tận dụng những yếu tố tích cực của sự biến đổi thang giá trị xã hội, lãnh đạo chỉ huy các cấp cần chú trọng việc giáo dục, định hướng giá trị cho quân nhân trẻ trong quân đội. Đồng thời bằng khả năng tích cực, sáng tạo của mình, quân nhân trong quân đội phải nâng cao nhận thức về giá trị, có thái độ đúng đắn trong lựa chọn, thẩm định và sáng tạo giá trị; chủ động, tích cực cải tạo những yếu tố tiêu cực, ngăn ngừa có hiệu quả các phản giá trị.

Từ những phân tích ở trên, chúng tôi đưa ra một số yêu cầu cơ bản cần thực hiện tốt để giữ vững định hướng phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”:

Một là, phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội phải quán triệt sâu sắc quan điểm xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại.

Đây là vấn đề có tính nguyên tắc, giữ vai trò định hướng và có ý nghĩa quyết định hiệu quả phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội. Mọi hoạt động xây dựng quân đội đều phải quán triệt sâu sắc và tuân thủ nghiêm phương châm xây dựng quân đội nhằm hiện thực hóa trong thực tiễn, trực tiếp nâng cao sức mạnh tổng hợp, sức mạnh chiến đấu của quân đội. Phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội phải thực sự tạo ra động lực to lớn, góp phần trực tiếp “Xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội có bản lĩnh chính trị vững vàng,

tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với nhân dân; có phẩm chất đạo đức cách mạng, ý thức tổ chức kỷ luật nghiêm; có kiến thức, năng lực toàn diện” (Quân uỷ Trung ương, 2012, tr.5). Đó vừa là yêu cầu, vừa là định hướng chủ đạo trong phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội hiện nay.

Những nội dung phát triển giá trị nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” như trung với Đảng, hiếu với dân, yêu thương đồng chí đồng đội, kỷ luật tự giác nghiêm minh, mưu trí dũng cảm, khắc phục khó khăn hoàn thành nhiệm vụ, thủy chung với bạn bè quốc tế,... cũng là biểu hiện những nội dung trong xây dựng quân đội cách mạng, chính quy, tinh nhuệ, từng bước hiện đại. Đó là mối quan hệ thống nhất, đòi hỏi cả hai quá trình xây dựng quân đội và phát triển giá trị nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” phải được kết hợp chặt chẽ với nhau, không thể tách rời.

Hai là, phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội phải nhằm hoàn thiện nhân cách của quân nhân đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ quân đội trong thời kỳ mới.

Đây là yêu cầu cơ bản, phản ánh mục đích trực tiếp của việc phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội. Nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” là kết tinh bản chất, truyền thống cách mạng của quân đội ta, của thế hệ các cán bộ, chiến sĩ trong quân đội. Tuy nhiên, những biểu hiện nội dung của nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” luôn có sự vận động phát triển phù hợp với sự biến đổi và phát triển của tình hình, của nhiệm vụ cách mạng, nhiệm vụ quân đội đang rất phức tạp hiện nay, nhất là nhiệm vụ bảo vệ chủ quyền, an ninh trên biển. Phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”

trong quân đội không chỉ phát huy những giá trị đã có, mà phải củng cố, nâng cao đáp ứng yêu cầu của tình hình, đồng thời phải bổ sung, hoàn thiện những giá trị mới, làm cho nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” ngày càng được hoàn thiện, tạo cơ sở cho quân nhân trong quân đội phấn đấu, rèn luyện, tu dưỡng, hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ được giao.

Ba là, phát triển nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong quân đội phải trên cơ sở xác định rõ mô hình nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” trong tình hình hiện nay.

Nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ” vừa thể hiện những giá trị văn hóa, bản chất, truyền thống của dân tộc Việt Nam, vừa thể hiện tư tưởng, đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh; là sự hòa quyện giữa dân tộc và giai cấp, giữa truyền thống và hiện đại. Những giá trị đó được thể hiện ở từng cán bộ, chiến sĩ, ở các tổ chức, lực lượng trong toàn quân thông qua thực tiễn thực hiện chức năng, nhiệm vụ của mình.

Trong tình hình mới, phẩm chất “trung với Đảng” của “Bộ đội Cụ Hồ” cần phải được tăng cường hơn nữa để không dao động trước cám dỗ của lợi ích trong cuộc sống đời thường; vẫn luôn phải xác định sẵn sàng hy sinh để bảo vệ từng tấc đất thiêng liêng của Tổ quốc, bảo vệ chủ quyền biển đảo. Phẩm chất “hiếu với dân” phải được củng cố sâu sắc hơn; “quân với dân như cá với nước” phải là phương châm sống của mọi quân nhân trong quân đội để xây dựng “thế trận lòng dân”. “Thủy chung với bạn bè quốc tế” của “Bộ đội Cụ Hồ” đặt ra yêu cầu phải quan hệ, phối hợp chặt chẽ với quân đội các nước trong giải quyết những vấn đề phức tạp trên biển

hiện nay. “Chấp hành kỷ luật tự giác nghiêm minh” không chỉ là nét đẹp của “Bộ đội Cụ Hồ” mà còn là nguyên tắc mang lại sức mạnh cho quân đội. Phẩm chất “khắc phục khó khăn, hoàn thành nhiệm vụ” thể hiện ở sự kiên định, không dao động, nhụt chí hoặc thoái thác nhiệm vụ trước khó khăn, thách thức, với tinh thần mưu trí, sáng tạo, dũng cảm hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ được giao.

Bước sang thế kỷ XXI, chúng ta nhất thiết phải bảo vệ những phẩm chất nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”, phát triển lên một trình độ mới, trình độ hiện đại của đất nước ta và của loài người tiến bộ. Phát huy, làm phong phú những phẩm chất tốt đẹp “Bộ đội Cụ Hồ”, tự hoàn thiện mình, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong thời kỳ mới, xứng đáng với sự tin cậy và niềm tự hào của Đảng ta, nhân dân ta - đó vừa là vinh dự đồng thời

cũng là trách nhiệm to lớn của mọi quân nhân trong quân đội hôm nay □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. C. Mác và Ph. Ăngghen, *Toàn tập*, Tập 3 (1995), Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.
2. Hồ Chí Minh, *Toàn tập* (2000), Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
3. Hồ Sĩ Quý (2006), *Về giá trị và giá trị châu Á*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
4. Quân uỷ Trung ương (2012), Nghị quyết 769-NQ/QUTW về “Xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội giai đoạn 2013-2020 và những năm tiếp theo”.
5. *Văn kiện Đại hội Đảng Cộng sản Việt Nam lần thứ XI (2011)*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.